

משרד החינוך

דגשים בנוגע לפרסום הצעה לפתרון בחינת הבגרות בעברית לבתי ספר דרוזיים

1. ההצעה לפתרון בחינת הבגרות בעברית המפורסמת בזאת היא דוגמה הכוללת כמה אפשרויות פתרון בתשובות הפתוחות, והיא אינה ממצה. במהלך הבדיקה ייתכן שייעשו שינויים ו/או הרחבות באפשרויות התשובה שיתקבלו בידי מעריכי הבחינה.
2. הפתרון להלן מביא את עיקר הסוגיות המרכזיות שהיו טעונות ליבון במסגרת המבחן, אך יודגש כי הוא איננו תשובה מלאה ומקיפה, המזכה בניקוד מלא. נדגיש כי ציון המבחן מורכב, מטבע הדברים, גם מגורמים נוספים שאינם מובאים בפתרון זה, ובהם: רמת ההתבטאות וניסוח התשובה, הקפדה על כללי הדקדוק והכתיב, התמקדות בעיקר, התבססות נכונה וראויה על הטקסט ועוד.
3. אם יתברר שנפלה טעות בהצעת הפתרון, תפורסם בתוך זמן סביר הצעה מתוקנת, והצעת הפתרון המתוקנת תהיה המחייבת. **טל"ח** (טעות לעולם חוזר) – פרסום הצעת הפתרון כפוף לטעויות, ואין בו כדי לחייב קבלת תשובה שגויה בידי מעריכי הבחינה.
4. בהתאם לחוזר מנכ"ל: טוהר הבחינות – תשע"ה/9ד, נבחן בבחינת הבגרות מחויב לפעול על פי נוהלי טוהר הבחינות כדי להבטיח הליך בחינות אמין, הוגן ושוויוני. אם יתעורר חשד שהנבחן הפר את טוהר הבחינות, יחל הליך של **החשדת הבחינה**, כמפורט בחוזר.

[קישור לחוזר המנכ"ל](#)

בהצלחה לנבחנים ולנבחנות!

משרד החינוך

הצעה לפתרון בחינת הבגרות בעברית לבתי ספר דרוזיים, קיץ תשפ"ג, מס' 15381

פרק ראשון: הבנת הנקרא, הבנת הנשמע והבעה (60 נקודות)

חלק א – הבנת הנקרא (30 נקודות)

יש לענות על שאלות 1–8.

1. – להעלות את המודעות של הקוראים לחשיבות המסלולים המקצועיים בבתי הספר.
2. **א.** יש לכתוב שתי השפעות שיש לסגירת רבים מן המסלולים המקצועיים על התלמידים ושתי השפעות שיש לסגירתם על המוסדות להשכלה גבוהה.
השפעות על התלמידים:
 1. **רישום ללימודים גבוהים לא בשל התעניינות או סקרנות**
 2. **ירידה מתארת באחוזי התלמידים הזכאים לתעודת בגרות**
 3. **דרושות קבלה לעבודה - תואר שני**
וכן:
 4. **עלייה באחוזי האקדמאים האובטלים**
 5. **השקעת כסף רב בשביל תואר**
השפעות על המוסדות להשכלה גבוהה:
 1. **ירידה ברמת הלימודים**
 2. **הפיכה לבית חרושת לתארים**
3. **ב.** יש להשיב מה תתרום, לדברי כותבת המאמר, פתיחת המסלולים המקצועיים לחברה בישראל, ומה היא תתרום למוסדות להשכלה גבוהה.
התרומה של פתיחת המסלולים המקצועיים לחברה הישראלית תהיה שתלמידים לא יצטרכו להוכיח את עצמם במקצועות שאינם מעניינים אותם, הם יוכלו לבחור מה ללמוד, וזה יצמצם את התסכול שלהם. כמו כן ההתקדמות בחייהם האישיים והמקצועיים תהיה הרבה יותר טובה. תרומת פתיחת המסלולים המקצועיים ללימודים במוסדות להשכלה גבוהה תבוא לידי ביטוי בהתחזקות רמת הלימודים, ובד בבד הם יפסיקו לשמש בית חרושת לתארים.
 3. **א.** יש להשיב על פי **פסקה ה**, מדוע מקומות עבודה דורשים תואר מתקדם ואינם מסתפקים בתואר ראשון. מקומות עבודה דורשים מן הסטודנטים תואר מתקדם מפני שמספר בעלי התואר הראשון גדל מאוד.
 3. **ב.** – מפני שמספר האקדמאים המתחרים על כל משרה גדל מאוד.
 4. יש לנמק על פי המאמר מדוע הכותבת נתנה למאמר את הכותרת "תואר ראשון במדעי הכלום".
כותבת המאמר בחרה בכותרת זו מפני שרוב הסטודנטים כיום לומדים לתואר בתחום שאינו מעניין אותם. היא מכנה את הלימודים "מדעי הכלום" מכיוון שאין להם משמעות עבור הסטודנטים, והם ישכחו את מה שלמדו מייד לאחר קבלת התואר.
 5. יש להסביר את המשפט הלקוח **מפסקה ז**: "פתיחת מסלולים מקצועיים תעשה צדק עם תלמידים שאין להם כישורים ללימודים עיוניים".
תלמידים שאין להם כישורים עיוניים לא יצטרכו להשתלב על כורחם בלימודים שאינם מעניינים אותם ולהתאמץ להוציא תעודת בגרות עיונית. הם יוכלו, במקום זאת, לגשת למסלול מקצועי ולהשתלב במקצוע שהם אוהבים ומעניין אותם.
 6. **א.** – השכלה אקדמית מקנה יכולות וכישורים החשובים לכל אדם בכל עבודה.
 6. **ב.** – כדי להפריך את הטענה שכל אחד יכול להצליח גם בלי לימודים אקדמיים.
 7. יש להשיב, על פי **מאמר ב**, למי מן המועמדים הנתונים יש סיכוי טוב יותר להתקבל לעבודה, ולנמק את התשובה.
על פי **מאמר ב**, **פסקה ד**, למועמד א יש סיכוי טוב יותר להתקבל לעבודה: "חברות מובילות בעולם מעוניינות בעובדים בעלי תואר בתחומים אלה (תכנות מחשבים)".

משרד החינוך

הצעה לפתרון בחינת הבגרות בעברית לבתי ספר דרוזיים, קיץ תשפ"ג, מס' 15381

8. יש להשיב מהי השאלה המדוברת ב**מאמר א**, ומהי התשובה עליה ב**מאמר ב**.
השאלה ב**מאמר א**: "האם תהיה ללימודים אקדמיים תועלת בקידום החיים האישיים והמקצועיים של הסטודנטים?".
התשובה ב**מאמר ב**: הלימודים באקדמיה מקנים ללומדים את היכולות הנדרשות בשוק העבודה: חשיבה ביקורתית, לימוד עצמי, תקשורת, התמודדות עם בעיות, תכנון ועמידה בלוחות זמנים.

חלק ב – הבנת הנשמע (15 נקודות)

יש לענות על שאלות 9–12.

9. – הענקת עצמאות כלכלית לנשים דרוזיות
10. – בנות דרוזיות בעלות תעודת בגרות
11. – הן יועסקו במיזמים בתחום המחשבים המאפשרים עבודה מרחוק.
12. יש להסביר כיצד המיזם של מאיסה עוזר לנשים הדרוזיות לממש את עצמן בלי לצאת נגד המסורת.
המיזם של מאיסה מאפשר לנשים דרוזיות לעבור הכשרה בהייטק ולעבוד בזה מרחוק, כלומר הן עובדות ממרכז הפעילות בדאליית אל כרמל, וכך הן אינן מפירות את המסורת הדרוזית.

חלק ג – הבעה (15 נקודות)

יש לענות על שאלה 13.

13. יש לכתוב חיבור על אחד מן הנושאים (1)–(2).
בדיקת החיבור תיעשה על פי אמות המידה לבדיקת חיבור.

משרד החינוך

הצעה לפתרון בחינת הבגרות בעברית לבתי ספר דרוזיים, קיץ תשפ"ג, מס' 15381

פרק שני: דקדוק (20 נקודות)

יש לענות על כל השאלות 14-17, ועל אחת מן השאלות 18-19.

חלק א – הפועל ושם העצם (7 נקודות)

שאלה 14

- א. (1) משווה / השוותה / תשווה
(2) שוויון
- ב. (1) נוסד
(2) לייסד
- ג. (1) להשתלב
(2) השתלבות

שאלה 15

- א. חלקות
- ב. לימודיהם

חלק ב – מילות יחס ותצורת השם (7 נקודות)

שאלה 16

- (1) את; על
- (2) על
- (3) מן
- (4) ב; אל
- (5) אצל
- (6) עם

שאלה 17

- א. בנאי – שורש: ב-נ-י/ה+משקל: קטל (קטל) – תארים או בעלי מקצוע
- ב. אפשרות 1:
מקצוען – בסיס: מקצוע+צורן סופי: אן – בעלי מקצוע
אפשרות 2:
חשיבות – בסיס: חשוב+צורן סופי: אות – שמות מופשטים

משרד החינוך

הצעה לפתרון בחינת הבגרות בעברית לבתי ספר דרוזיים, קיץ תשפ"ג, מס' 15381

חלק ג – תחביר (6 נקודות)

שאלה 18

- א. (1) מורכב
(2) יש לציין מעל המילים המסומנות בקו את תפקידן התחבירי.
משלים פועל	נשוא
בתי ספר מקצועיים הם <u>מוסדות</u> שמקנים לתלמידיהם <u>הכשרה</u> טכנית.	
יש לחבר את שלושת המשפטים הנתונים למשפט אחד באמצעות מילות קישור מתאימות. הורים רבים מתנגדים לשלוח את ילדיהם ללמוד בבתי ספר מקצועיים, אף על פי שהלימודים בבתי ספר מקצועיים פותחים לפני התלמידים אפשרות לעסוק במקצוע מבוקש מפני שהם מקנים לתלמידים הכשרה טכנית.	

שאלה 19

- א. (1) יש לציין מעל המילים המסומנות בקו את תפקידן התחבירי.
משלים שם משלים פועל
בניית מפעלים בערים תספק תעסוקה לתושבים.
- (2) יש להשלים משפט על פי המשפט המקורי הנתון.
אם יבנו מפעלים בערים, המפעלים יספקו תעסוקה לתושבים.
- ב. יש לחבר את שלושת המשפטים הנתונים למשפט אחד באמצעות מילות קישור מתאימות. אף על פי שמפעלי תעשייה גורמים לנזק סביבתי, בערים אחדות דורשים לבנות מפעלים בתוך הערים, מפני שבניית מפעלים בערים תספק תעסוקה לתושבים.

משרד החינוך

הצעה לפתרון בחינת הבגרות בעברית לבתי ספר דרוזיים, קיץ תשפ"ג, מס' 15381

פרק שלישי: תנ"ך או שירה (20 נקודות)

יש לבחור: שאלה 20 (תנ"ך) או שאלה 21 (שירה) או שאלה 22 (שירה).

חלק א – תנ"ך

שאלה 20

א. (1) יש לכתוב פעולת בריאה אחת שבה אלוהים יוצר "יש מאין", ופעולת בריאה אחת שבה הוא יוצר "יש מיש", ולהסביר כל אחת מהן.

– יש מאין: אלוהים ברא את השמיים ואת הארץ מאין, כלומר לא היה קודם לבריאתם שום דבר.

– יש מיש: אלוהים ארגן וסידר את כדור הארץ כאשר הפריד בין מים למים וכאשר הבדיל בין הים ליבשה.

(2) יש להסביר מדוע הביטוי "כי טוב" אינו מוזכר בסיום תיאור פעולת הבריאה ביום השני.

"כי טוב" נאמר אחרי שאלוהים משלים פעולת בריאה אחת. ביום השני אלוהים בורא את הרקיע ומבדיל בינו ובין הימים. אולם ביום השלישי הוא ממשיך את מעשה ההבדלה והוא אוסף את המים למקום אחד ומבדיל בינם ובין היבשה. רק אחרי פעולת ההשלמה – ההפרדה בין ים ליבשה – נאמר "כי טוב".

ב. יש להשיב מה ההבדל בין האור בפסוק ג' ובין המאורות שאלוהים בורא.

האור שמוזכר בפסוק ג' הוא אור מיוחד לששת ימי הבריאה. אור זה אינו המאורות, מכיוון שאלוהים עדיין לא ברא אותם. זהו אור שמסייע לאלוהים בארגון העולם בששת ימי הבריאה. המאורות שאלוהים בורא הם יסודות – המאור הגדול, המאור הקטן והכוכבים.

ג. יש להביע דעה אם יש כללים בחברה, בבית הספר או בארגון אחר שצריך לשנות. יש לנמק דעה זו ולהדגים את הדברים.

אחד הדברים החשובים שלדעתי צריך לשנות בבית הספר הוא תלבושת אחידה. צריך להגיע כל יום בחולצה שיש עליה סמל של בית הספר. הכלל הזה, לדעתי, יוצר מצבים לא נעימים. ההורים צריכים להוציא הרבה כסף כדי להדפיס את סמל המוסד או כדי לקנות כמה זוגות מדים – זוג לכל יום. כמו כן יש ימים רבים שבהם באים לבית הספר עטופים במעיל או בסוודר שמכסה את המדים או את סמל בית הספר. במקום גיוון, הכלל הזה יוצר אחידות מלאכותית. לדעתי, אפשר לוותר על הכלל הזה, וכולם ירוויחו מביטולו.

משרד החינוך

הצעה לפתרון בחינת הבגרות בעברית לבתי ספר דרוזיים, קיץ תשפ"ג, מס' 15381

חלק ב – שירה

מי שלא ענו על שאלה 20, צריכים לענות על אחת מן השאלות 21–22.

שאלה 21

מלון הורי: אימי / יהודה עמיחי

א. יש להסביר מהי כוונתו של הדובר־השר במילה "נביאה", במה דומה אימו של הדובר־השר לנביאה, ובמה היא שונה מנביאה, ולהדגים דברים אלה מן השיר.

נביאה – אישה המשמיעה דברי נבואה, דברי חזון, אישה היודעת את העתיד. כמו כן נביאה היא גם מנהיגה, מחנכת את העם ושופטת. מרים, דבורה וחולדה היו נביאות בתנ"ך.

אימו של האני־השר דומה לנביאה מכיוון שהיא יודעת את העתיד. דבריה מנוסחים בזמן עתיד, והם מתאמתים: "זה יעִיף אותך, זה יעשה לך טוב... אתה לא תצליח לסגֵר את זה...".

עם זאת אימו של הדובר־השר אינה רוקדת, אינה שופטת את העם, אינה מנבאת עתידות כמו הנביאות בתנ"ך – היא יודעת את העתיד הפרטי של בנה, מניסיונה איתו: "נביאה פרטית שלי שקטה ועקשנית". היא בעיקר אינה נביאה של "דברים גדולים".

ב. (1) יש להשיב מה מאפיין את הדברים שהאם אומרת לבנה בשיר.

האם אומרת לבנה "דברי היום־יום", דברים קטנים "לשימוש חד־פעמי": "אתה תאהב את זה, אתה לא תוכל, אתה לא תאהב את זה...".

(2) יש להשיב מה דברי האם לבנה מלמדים על היחסים ביניהם.

הדברים שהאם אומרת לבנה מלמדים על היכרות עמוקה שלה איתו: איך הוא ירגיש, מה יהיה טוב עבורו, מה יעשה או לא יעשה. כמו כן דבריה מלמדים על דאגתה לו ("תנוח") ועל תמיכה בו ועידודו: "אתה יכול" נאמר פעמיים ומלמד על תדירות התמיכה של האם בבנה ועל חשיבותה בעיני האם.

ג. יש להסביר את דברי הדובר־השר שעם מות אימו כל הנבואות הקטנות הצטרפו לנבואה גדולה שתגיע עד אחרית הימים.

לאחר מותה של האם הדברים שאמרה לבנה מתמלאים משמעות שמעצימה אותם מעצם מותה ובשל הצורך להנציח אותה. דבריה נהפכים לזיכרון עבור בנה, והם מלווים אותו וילוו אותו ואת העם כולו – עד אחרית הימים.

משרד החינוך

הצעה לפתרון בחינת הבגרות בעברית לבתי ספר דרוזיים, קיץ תשפ"ג, מס' 15381

שאלה 22

מלון הוריי: אבי / יהודה עמיחי

א. יש להעתיק את הטענה שבה הדובר־השר פותח את השיר, ולהסביר אותה באמצעות דוגמה אחת מן השיר. האמירה היא "אבי היה אלהים ולא ידע". אפשר שהכוונה היא שהדובר־השר רואה באביו אלוהים עבורו, כלומר אב חזק שיש לו כוחות ליצור, ואפשר שהאב הוא בתפקיד אלוהים – מחנך, מנחיל ערכים ומצוות. דוגמה לדמיון בין האב ובין אלוהים: האב מעביר לבנו את עשרת הדיברות בבחינת "חוקת האל" – "הוא נתן לי/את עשרת הדְּבָרוֹת", כפי שהאל נתן אותם למשה. כמו כן האב מתואר תיאור מיתי – "וקול אבי לבן כמו שער ראשו", והוא נוכח באל־מקום – "מרחקו המוזרים".

ב. (1) יש להשיב מה האב מלמד את בנו בשיר זה, ובאיזו דרך הוא מלמד אותו. האב מלמד את בנו ערכים – בין אדם למקום ובין אדם לחברו – ומסורת (עשרת הדיברות) – "וזִמַּר זכור ושמור". באמצעות עשרת הדיברות הוא חונך אותו שידע להתנהג. האב מלמד את בנו "לא ברעם, לא בזעם... אלא ברכות ובהבה. והוסיף לטופים והוסיף מלים טובות". האב מחנך את בנו ומלמד אותו בנועם, באנושיות ואהבה. (2) יש להשיב מה אפשר ללמוד מן השיר על יחסו של האב כלפי בנו, ולהסביר את התשובה באמצעות דוגמה אחת מן השיר, תוך התייחסות לשני הדיברות בסוף השיר שהאב מוסיף. האב אוהב את בנו מאוד ורוצה בטובתו – "למען יאריכון ימיך". הוא אוהב את בנו ומאחל לו "לא תשתנה", וכך הוא מביע את אמונו בו, ביכולותיו ובתכונותיו. הוא גם אומר לו "השתנה, תשנה", שאפשר לפרש במשמעות של תלמוד ותפתח – אל תקפא על שמריך, תן לעולם ולדברים סביבך להשפיע עליך.

ג. יש להביא מן השיר שניים מן האמצעים האומנותיים הנתונים, ולהסביר אותם.

ניגוד:

– אב : אלוהים – הניגוד הוא בין אדם לבין אל, אולם בשיר מודגש יותר הניגוד בדרך התנהגותם: אלוהים מעניק באמצעות כוח ועוצמה, ואילו האב מעניק באמצעות אהבה. אלוהים נותן את עשרת הדיברות ברעם, בזעם באש ובענן (אל חזק, קנא ונוקם), ואילו האב נותן את שני הדיברות שלו לא ברעם, לא בזעם, לא באש ולא בענן, אלא ברכות ובהבה. – אל תשתנה : השתנה, תשתנה – אלה שני הדיברות האחרונים והחשובים ביותר. הדיברות שהאב המציא והוסיף לעשרת הדיברות הקיימים. הניגוד הוא בכוונה של כל אחד מן הדיברות: אל תשתנה, ובה־בעת אל תתקבע במקום ותוסיף ללמוד.

חזרה:

– "והוסיף לטופים והוסיף מלים טובות והוסיף 'אנא' והוסיף 'בבקשה'". החזרה הזאת מדגישה את גישת החינוך הרכה של האב. – "לא ברעם ולא בזעם, לא באש ולא בענן". מדגיש את ההבדל בין מעשי האב למעשי אלוהים. – "לא תשא שם אלהיך לשוא, לא תשא, לא לשוא". אופן ההטמעה של הדיברות מתכתב עם דרך החינוך של האב.

פסיחה:

– "ושם את כפות ידיו הפתוחות / על ראשי"; "למען יאריכון ימיך / על פני האדמה". הפסיחה במשפטים אלה מדגישה את הדאגה של האב לבנו, דאגה בעולם הזה (יאריכון ימיך) ובעולם הבא (בברכת יום כיפור).

מטפורה:

– "אבי היה אלהים" – הוא לא אלוהים באמת, אך יש בו מתכונות האל: נותן לבנו את עשרת הדיברות, הוא הכול עבור בנו. הוא שומר, מברך, מקנה מוסר, כמו אלוהים.